

NAŘÍZENÍ KOMISE (ES) č. 640/2009**ze dne 22. července 2009,****kterým se provádí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/32/ES, pokud jde o požadavky na ekodesign elektromotorů****(Text s významem pro EHP)**

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ,

s ohledem na Smlouvu o založení Evropského společenství,

s ohledem na směrnici 2005/32/ES Evropského parlamentu a Rady ze dne 6. července 2005 o stanovení rámce pro určení požadavků na ekodesign energetických spotřebičů a o změně směrnic Rady 92/42/EHS a Evropského parlamentu a Rady 96/57/ES a 2000/55/ES⁽¹⁾, a zejména na čl. 15 odst. 1 uvedené směrnice,

po konzultaci s konzultačním fórem o ekodesignu,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Podle směrnice 2005/32/ES určuje Komise požadavky na ekodesign energetických spotřebičů, které mají významný objem prodejů, významný dopad na životní prostředí a významný potenciál ke zlepšení dopadu na životní prostředí bez nepřiměřeně vysokých nákladů.
- (2) Ustanovení čl. 16 odst. 2 první odrážky směrnice 2005/32/ES stanoví, že Komise ve vhodných případech postupem podle čl. 19 odst. 3, v souladu s kritérii stanovenými v čl. 15 odst. 2 a po konzultaci s konzultačním fórem o ekodesignu, zavede prováděcí opatření týkající se výrobků používaných v systémech elektrického pohonu.
- (3) Elektromotory jsou nejvýznamnějším typem elektrického zatížení v těch odvětvích ve Společenství, kde se motory používají ve výrobních procesech. Systémy, v nichž jsou tyto motory provozovány, zodpovídají za cca 70 % spotřeby elektrické energie v průmyslu. Celkový potenciál pro nákladově efektivní zlepšení energetické účinnosti těchto systémů elektrického pohonu činí zhruba 20 % až 30 %. Jedním z hlavních činitelů, které mohou k těmto zlepšením přispět, je používání energeticky účinných motorů. Následkem toho představují motory v systémech elektrického pohonu výrobek, pro nějž by měly být stanoveny požadavky na ekodesign.
- (4) Systémy elektrického pohonu obsahují celou řadu elektrických spotřebičů, jako například motory, pohony, čerpadla nebo ventilátory. Motory a pohony s proměnnými otáčkami jsou významnými součástmi těchto výrobků. Z toho důvodu toto nařízení vyžaduje, aby některé typy motorů byly vybaveny pohony s proměnnými otáčkami.
- (5) Mnohé motory se zabudovávají do jiných výrobků, aniž by byly uváděny na trh nebo do provozu samostatně ve smyslu článku 5 směrnice 2005/32/ES a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/42/ES⁽²⁾. Aby mohl být plně realizován potenciál nákladově efektivní úspory energie, měly by ustanovením tohoto nařízení podléhat i motory zabudovávané do jiných výrobků.
- (6) Komise vypracovala přípravnou studii, v níž analyzovala technické, environmentální a hospodářské aspekty elektromotorů. Studie byla zpracována ve spolupráci se zúčastněnými a dotčenými stranami z EU i třetích zemí a její výsledky byly zveřejněny.
- (7) Přípravná studie ukázala, že elektromotory jsou uváděny na trh Společenství ve velkých množstvích; nejvýznamnějším environmentálním aspektem všech fází jejich životního cyklu je jejich spotřeba energie ve fázi užívání a jejich roční spotřeba elektrické energie dosáhla v roce 2005 celkem 1 067 TWh, což odpovídá 427 Mt emisí CO₂. Očekává se, že bez opatření omezujících spotřebu by jejich spotřeba elektrické energie vzrostla v roce 2020 na 1 252 TWh. Bylo shledáno, že spotřebu energie za celý životní cyklus a spotřebu ve fázi užívání lze podstatně zlepšit, zejména pokud jsou motory vybaveny pohonem s proměnnými otáčkami a proměnným zatížením.
- (8) Přípravná studie ukazuje, že jediným významným parametrem ekodesignu uvedeným v příloze I části 1 směrnice 2005/32/ES je spotřeba elektrické energie ve fázi užívání.
- (9) Zlepšení v oblasti spotřeby elektrické energie elektromotorů by mělo být dosaženo využitím stávajících nepatentovaných nákladově efektivních technologií, které povedou ke snížení kombinovaných výdajů na koupi a provoz těchto zařízení.

⁽¹⁾ Úř. věst. L 191, 22.7.2005, s. 29.⁽²⁾ Úř. věst. L 157, 9.6.2006, s. 24.

- (10) Požadavky na ekodesign by měly sladit požadavky na energetickou spotřebu motorů ve Společenství, čímž by měly přispět k fungování vnitřního trhu a ke zlepšení environmentální výkonnosti těchto výrobků.
- (11) Výrobci by měla poskytnuta přiměřená lhůta na příslušnou změnu designu výrobků. Časový rozvrh by měl být stanoven tak, aby se zabránilo negativním dopadům na funkčnost motorů a aby při zajišťování včasného dosažení cílů tohoto nařízení byly zohledněny i dopady na náklady výrobců, především malých a středních podniků.
- (12) Stanovení spotřeby elektrické energie by se mělo provádět spolehlivými, přesnými a opakovatelnými metodami měření, které zohledňují nejmodernější vědecké poznatky, případně i s využitím harmonizovaných norem přijatých evropskými normalizačními orgány uvedenými v příloze I směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/34/ES ze dne 22. června 1998 o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti ⁽¹⁾.
- (13) Díky tomuto nařízení by měly technologie, které zlepšují dopad životního cyklu elektromotorů na životní prostředí, najít širší uplatnění na trhu, což by podle odhadů vedlo v roce 2020 k úsporám energie za celý životní cyklus ve výši 5 500 PJ ⁽²⁾ a k úsporám elektrické energie ve výši 135 TWh ve srovnání se situací, kdy by nebyla přijata žádná opatření.
- (14) V souladu s článkem 8 směrnice 2005/32/ES by toto nařízení mělo určit použitelné postupy posuzování shody.
- (15) Pro snazší kontrolu shody by měli výrobci poskytovat údaje v technické dokumentaci uvedené v přílohách IV a V směrnice 2005/32/ES.
- (16) V zájmu omezení dopadů na životní prostředí by výrobci měli poskytovat příslušné informace o demontáži, recyklaci nebo likvidaci výrobků.
- (17) Měly by být určeny referenční hodnoty pro aktuálně dostupné technologie s vysokou energetickou účinností. To přispěje k zajištění široké dostupnosti údajů a usnadní přístup k nim, zejména pro malé a střední podniky a mikropodniky, což dále usnadní integraci osvědčených technologií designu pro snížení spotřeby elektrické energie.
- (18) Opatření stanovená tímto nařízením jsou v souladu se stanoviskem výboru zřízeného podle čl. 19 odst. 1 směrnice 2005/32/ES,

PŘIJALA TOTO NAŘÍZENÍ:

Článek 1

Předmět a oblast působnosti

1. Toto nařízení stanoví požadavky na ekodesign pro uvádění motorů na trh a do provozu, včetně případů, kdy jsou motory zabudovány do jiných výrobků.

2. Toto nařízení se nepoužije na:

- a) motory určené k provozování ponořené do kapaliny;
- b) motory plně zabudované do výrobku (například převodovky, čerpadla, ventilátoru nebo kompresoru), u nichž nelze energetickou účinnost měřit odděleně od energetické účinnosti daného výrobku;
- c) motory určené speciálně k provozování:
  - i) v nadmořských výškách nad 1 000 metrů nad mořem,
  - ii) v prostředích s teplotou okolního vzduchu přesahující 40 °C,
  - iii) v prostředích s maximální teplotou nad 400 °C,
  - iv) v prostředích s teplotou okolního vzduchu nižší než -15 °C v případě jakýchkoli motorů nebo nižší než 0 °C v případě motorů chlazených vzduchem,
  - v) za podmínek, kdy je teplota chladicí vody na vstupu do výrobku nižší než 5 °C nebo vyšší než 25 °C,
  - vi) v prostředí s nebezpečím výbuchu ve smyslu směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/9/ES ⁽³⁾;

d) brzdové motory,

s výjimkou požadavků na informace podle přílohy I části 2 bodů 3 až 6 a 12.

⁽¹⁾ Úř. věst. L 204, 21.7.1998, s. 37.

⁽²⁾ 1 TWh = 3,6 PJ.

⁽³⁾ Úř. věst. L 100, 19.4.1994, s. 1.

Článek 2

Definice

Vedle definic stanovených ve směrnici 2005/32/ES se použijí tyto definice:

1) „motorem“ se rozumí elektrický jednofázový třífázový 50 Hz nebo 50/60 Hz asynchronní motor s kotvou nakrátko, který:

— má 2 až 6 pólů,

— má jmenovité napětí U_N nejvýše 1 000 V,

— má jmenovitý výkon P_N od 0,75 kW do 375 kW,

— je určen pro nepřetržitý provoz.

2) „pohonem s proměnnými otáčkami“ se rozumí elektronický měnič výkonu, který nepřetržitě upravuje parametry elektrického napájení elektromotoru s cílem optimalizovat výstupní mechanický výkon motoru v závislosti na momentové charakteristice zatížení (poháněné motorem) přizpůsobováním třífázového 50Hz napájení proměnnému vstupnímu kmitočtu a napětí motoru;

3) „motorem s kotvou nakrátko“ se rozumí elektromotor s rotorem bez kartáčů, komutátorů, sběracích kroužků nebo elektrických přípojení;

4) „fázemi“ se rozumí typ konfigurace síťového napájení;

5) „póly“ se rozumí celkový počet magnetických pólů působených rotací magnetického pole motoru. Počet pólů určuje základní rychlost motoru;

6) „nepřetržitým provozem“ se rozumí schopnost elektromotoru se zabudovaným chladicím systémem fungovat při běžném zatížení bez přerušení, aniž by se zvýšila jeho maximální jmenovitá teplota;

7) „brzdovým motorem“ se rozumí motor vybavený jednotkou elektromechanické brzdy, která je připojena přímo na hřídel motoru bez spojky.

Článek 3

Požadavky na ekodesign

Požadavky na ekodesign jednoduchých motorů jsou stanoveny v příloze I.

Požadavky na ekodesign se začnou uplatňovat podle tohoto harmonogramu:

1) od 16. června 2011 musí motory vyhovovat alespoň třídě účinnosti IE2 definované v příloze I bodu 1;

2) od 1. ledna 2015:

i) motory se jmenovitým výkonem 7,5–375 kW musí vyhovovat alespoň buď třídě účinnosti IE3 definované v příloze I bodu 1 nebo třídě IE2 definované v příloze I bodu 1 a být vybaveny pohonem s proměnnými otáčkami;

3) od 1. ledna 2017:

i) všechny motory se jmenovitým výkonem 0,75–375 kW musí vyhovovat alespoň buď třídě účinnosti IE3 definované v příloze I bodu 1 nebo třídě IE2 definované v příloze I bodu 1 a být vybaveny pohonem s proměnnými otáčkami.

Požadavky na informace o výrobku vztahující se na motory jsou stanoveny v příloze I. Shoda s požadavky na ekodesign se měří a počítá podle požadavků stanovených v příloze II.

Článek 4

Posuzování shody

Postupem posuzování shody uvedeným v článku 8 směrnice 2005/32/ES je systém interní kontroly designu uvedený v příloze IV zmíněné směrnice nebo systém řízení posuzování shody stanovený v příloze V zmíněné směrnice.

Článek 5

Postup ověřování pro účely dohledu nad trhem

Při provádění kontrol v rámci dohledu nad trhem podle čl. 3 odst. 2 směrnice 2005/32/ES použijí orgány členských států ověřovací postup popsany v příloze III tohoto nařízení.

Článek 6

Orientační referenční hodnoty

Orientační referenční hodnoty nejvýkonnějších motorů, které jsou v současné době dostupné na trhu, jsou uvedeny v příloze IV.

Článek 7

Revize

Nejpozději do sedmi let od vstupu tohoto nařízení v platnost je Komise přezkoumá s ohledem na technologický pokrok v oblasti motorů a pohonů a předloží výsledek tohoto přezkumu konzultačnímu fóru o ekodesignu. Tento přezkum bude zahrnovat účinnost využívání zdrojů, opětovné využívání a recyklaci a míru nejistoty měření.

*Článek 8***Vstup v platnost**

Toto nařízení vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Toto nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.

V Bruselu dne 22. července 2009.

Za Komisi
Andris PIEBALGS
člen Komise

PŘÍLOHA I

POŽADAVKY NA EKODESIGN MOTORŮ

1. POŽADAVKY NA ÚČINNOST MOTORŮ

Požadavky na minimální jmenovitou účinnost motorů jsou stanoveny v tabulkách 1 a 2.

Tabulka 1

Hodnoty minimální jmenovité účinnosti (η) pro třídu účinnosti IE2 (50 Hz)

Jmenovitý výstupní výkon kW	Počet pólů		
	2	4	6
0,75	77,4	79,6	75,9
1,1	79,6	81,4	78,1
1,5	81,3	82,8	79,8
2,2	83,2	84,3	81,8
3	84,6	85,5	83,3
4	85,8	86,6	84,6
5,5	87,0	87,7	86,0
7,5	88,1	88,7	87,2
11	89,4	89,8	88,7
15	90,3	90,6	89,7
18,5	90,9	91,2	90,4
22	91,3	91,6	90,9
30	92,0	92,3	91,7
37	92,5	92,7	92,2
45	92,9	93,1	92,7
55	93,2	93,5	93,1
75	93,8	94,0	93,7
90	94,1	94,2	94,0
110	94,3	94,5	94,3
132	94,6	94,7	94,6
160	94,8	94,9	94,8
200 až 375	95,0	95,1	95,0

Tabulka 2

Hodnoty minimální jmenovité účinnosti (η) pro třídu účinnosti IE3 (50 Hz)

Jmenovitý výstupní výkon kW	Počet pólů		
	2	4	6
0,75	80,7	82,5	78,9
1,1	82,7	84,1	81,0
1,5	84,2	85,3	82,5
2,2	85,9	86,7	84,3

Jmenovitý výstupní výkon kW	Počet pólů		
	2	4	6
3	87,1	87,7	85,6
4	88,1	88,6	86,8
5,5	89,2	89,6	88,0
7,5	90,1	90,4	89,1
11	91,2	91,4	90,3
15	91,9	92,1	91,2
18,5	92,4	92,6	91,7
22	92,7	93,0	92,2
30	93,3	93,6	92,9
37	93,7	93,9	93,3
45	94,0	94,2	93,7
55	94,3	94,6	94,1
75	94,7	95,0	94,6
90	95,0	95,2	94,9
110	95,2	95,4	95,1
132	95,4	95,6	95,4
160	95,6	95,8	95,6
200 až 375	95,8	96,0	95,8

2. POŽADAVKY NA INFORMACE O VÝROBKU U MOTORŮ

Od 16. června 2011 se uvádějí informace o motorech stanovené v bodech 1. až 12. viditelně:

- a) v technické dokumentaci motorů;
- b) v technické dokumentaci výrobků, v nichž jsou motory zabudovány;
- c) na volně přístupných internetových stránkách výrobců motorů;
- d) na volně přístupných internetových stránkách výrobců výrobků, v nichž jsou motory zabudovány.

V technické dokumentaci musí být informace uvedeny v pořadí stanoveném v bodech 1 až 12. Přesné znění použité v níže uvedeném seznamu není třeba opakovat. Místo textu mohou být poskytnuty ve formě grafů, obrázků nebo symbolů.

1. jmenovitá účinnost (η) při plném, 75 % a 50 % jmenovitém zatížení a napětí (U_N);
2. třída účinnosti: „IE2“ nebo „IE3“;
3. rok výroby;
4. název výrobce nebo jeho obchodní známka a sídlo, registrační číslo podniku a místo podnikání výrobce;
5. číslo modelu výrobku;
6. počet pólů motoru;
7. jmenovitý výkon (jmenovité výkony) nebo rozsah jmenovitého výkonu (kW);
8. jmenovitý vstupní kmitočet (jmenovité vstupní kmitočty) motoru (Hz);
9. jmenovité (jmenovitá) napětí nebo rozsah jmenovitého napětí (V);
10. jmenovitá rychlost (jmenovité rychlosti) nebo rozsah jmenovité rychlosti (ot./min.);
11. příslušné informace o demontáži, recyklaci nebo likvidaci výrobku na konci doby životnosti;

12. informace o rozsahu provozních podmínek, pro které je motor speciálně určen:

- i) nadmořské výšky,
- ii) teploty okolního vzduchu včetně teplot pro motory chlazené vzduchem,
- iii) teplota chladicí vody na vstupu do výrobku,
- iv) maximální provozní teplota,
- v) prostředí s nebezpečím výbuchu.

Informace uvedené v bodech 1, 2 a 3 se vyznačují odolným způsobem na výkonovém štítku motoru nebo v jeho blízkosti.

Informace uvedené v bodech 1 až 12 nemusí být zveřejněny na volně přístupných internetových stránkách výrobce motoru v případě motorů se zvláštním mechanickým a elektrickým designem vyrobených na zakázku podle požadavků zákazníka. Údaje o povinnosti vybavit motory, které nevyhovují třídě účinnosti IE3, pohonem s proměnnými otáčkami, se uvádějí viditelně na výkonovém štítku a v technické dokumentaci motoru:

- a) od 1. ledna 2015 u motorů o jmenovitém výkonu 7,5–375 kW;
- b) od 1. ledna 2017 u motorů o jmenovitém výkonu 0,75–375 kW.

Výrobci poskytnou v technické dokumentaci informace o veškerých zvláštních bezpečnostních opatřeních, která je třeba přijmout při montáži, instalaci, údržbě nebo používání motorů s pohony s proměnnými otáčkami včetně informací o způsobu minimalizace elektrického a magnetického pole vytvářeného pohony s proměnnými otáčkami.

3. DEFINICE PRO ÚČELY PŘÍLOHY I

1. „Minimální jmenovitou účinností“ (η) se rozumí účinnost při plném jmenovitém zatížení a napětí bez tolerancí.
  2. „Tolerancí“ se rozumí maximální přípustná odchylka ve výsledku zkušebního měření jakéhokoli daného motoru v porovnání s hodnotou uvedenou na výkonovém štítku nebo v technické dokumentaci.
-

PŘÍLOHA II

MĚŘENÍ A VÝPOČTY

Pro účely stanovení shody a ověření plnění požadavků tohoto nařízení se provádějí měření s využitím spolehlivých, přesných a opakovatelných metod měření, které zohledňují nejmodernější obecně uznávané vědecké poznatky a jejichž výsledky vykazují nízkou míru nejistoty, včetně metod stanovených v dokumentech, jejichž referenční čísla byla za tímto účelem zveřejněna v *Úředním věstníku Evropské unie*. Musí splňovat tyto technické parametry:

Energetická účinnost je poměrem mechanického výkonu a elektrického příkonu.

Třída účinnosti motoru podle přílohy I se stanovuje při jmenovitém výstupním výkonu (P_N), jmenovitém napětí (U_N) a jmenovitém kmitočtu (f_N).

Rozdíl mezi mechanickým výkonem a elektrickým příkonem vzniká v důsledku ztrát v motoru.

Stanovení celkových ztrát se provádí jednou z těchto metod:

- měřením celkových ztrát nebo
- stanovením jednotlivých ztrát, které se následně sečtou.

PŘÍLOHA III

OVĚŘOVACÍ POSTUP

Při provádění kontrol v rámci dohledu nad trhem podle čl. 3 odst. 2 směrnice 2005/32/ES použijí orgány členských států tento postup pro ověření plnění požadavků stanovených v příloze I.

1. Orgány členského státu provádějí zkoušku na jednom kusu zařízení.
2. Má se za to, že model vyhovuje ustanovením tohoto nařízení, pokud se na základě jmenovité účinnosti motoru (η) neliší ztráty ($1-\eta$) od hodnot stanovených v příloze I o více než 15 % u výkonnostní třídy 0,75–150 kW a o více než 10 % u výkonnostní třídy > 150–375 kW.
3. Nepodaří-li se dosáhnout výsledků podle bodu 2, provede orgán dohledu nad trhem zkoušku dalších náhodně vybraných tří kusů s výjimkou motorů vyrobených v menších množstvích, než pět kusů za rok.
4. Má se za to, že daný model vyhovuje ustanovením tohoto nařízení, pokud se v průměrné jmenovité účinnosti (η) tří kusů vybraných podle bodu 3 neliší ztráty ($1-\eta$) od hodnot stanovených v příloze I o více než 15 % u výkonnostní třídy 0,75–150 kW a o více než 10 % u výkonnostní třídy > 150–375 kW.
5. Nepodaří-li se dosáhnout výsledků podle bodu 4, má se za to, že model tomuto nařízení nevyhovuje.

Pro účely kontroly shody s požadavky tohoto nařízení použijí orgány členských států postup stanovený v příloze II a spolehlivé, přesné metody měření, které zohledňují nejmodernější vědecké poznatky a vedou k opakovatelným výsledkům, včetně metod stanovených v normách, jejichž referenční čísla byla za tímto účelem zveřejněna v *Úředním věstníku Evropské unie*.

PŘÍLOHA IV

ORIENTAČNÍ REFERENČNÍ HODNOTY PODLE ČLÁNKU 6

V době přijetí tohoto nařízení byla nejlepší na trhu dostupná technologie pro motory určená na úrovni třídy účinnosti IE3 nebo třídy účinnosti IE3 vybavená pohonem s proměnnými otáčkami definované v příloze I.